

Balio Sruogos atvirlaiškis Valerijai Čiurlionytei, 1915-04-07, Petrogradas

Taigi, matai.

Здесь

Исачев пер. 5[,] кв. 30

Mlle

В. Чурлянис [1]

Taigi, matai. Kaip Tamista [2] sužinojai, kad aš buvau in Tamistą nuvykęs? Dabar gi galėsiu nuvykti ne anksčiau penktadienio, bet ir tai nežinau[,] ar pavyks. Jei Tamista turi reikalą ir aš galėtau kuo nors padėti, tai būt gerai, kad Tamista parašytai laiškutį man.

Spaudžiu ranką[.]

Balys Sruoga

Jei reikalas [3] neskubus, tai gal šeštadienį lietuvių vakare pasimatysiva (Маховая 33, [4] prad. 8 v. v.)[.] [5]

KOMENTARAI

[1] Здесь / Исачев пер[еулук] 5, кв[ртира] 30 / M[ademoise]lle / В[алерия] Чурлянис *rus, franc* = Čia [Petrogradas] / Isačevo sk[ersgatvis] 5, b[utas] 30 / P[anel]ė / V[alerija] Čiurlionytė.

[2] Valerija Čiurlionytė (1886–1982), artima Balio Sruogos draugė Petrogrado ir Maskvos laikotarpiu (1915–1917), dailininko Mikalojaus Konstantino Čiurlionio ir muzikologės Jadvygos Čiurlionytės sesuo. Tuo metu ji dar buvo moksleivė: „1915–1917 m. vidurinio mokslo medžiaga Valerija Maskvoje mokėsi privačiai“ („Valerija Čiurlionytė-Karužienė. Gyvenimo ir darbų eskizai“, in: Sesers rūpestis: Valerijos Čiurlionytės-Karužienės gyvenimo ir darbų eskizai, sudarė Milda Mildažytė-Kulikauskienė, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras, 2012, p. 34). Valerija Čiurlionytė aktyviai dalyvavo Maskvoje veikusioje Lietuvių studentų draugijoje. „Tai buvo ir lietuviškos dvasios kultūros centras, skatinęs siekti mokslo. Valerija buvo įstojusi į šią draugiją, atrodo, dirbo jos valdyboje ir gavo stipendiją. Dvasinis organizacijos vadovas buvo Jurgis Baltrušaitis“ (*Ibid.*, p. 34–35).

„Tuo metu Balys draugavo su mano seserim Valerija. Mano sesuo Valerija buvo labai gyva, darbšti energinga mergiotė. Turtinga vaizduotė, kupina įvairių sumanymų, ji mokėjo kasdienybę paversti sekmadieniu. Ją pravardžiavo „iškilmingaja“. Nors ji turėjo daug draugų, tačiau Balys buvo artimiausias“ (Jadvyga Čiurlionytė, *Kasdieniniai darbai*, Vilnius: Vaga, 1984, p. 164).

[3] Atvirlaiškio mašinraštyje (nuoraše) paprastu pieštuku Valerija Čiurlionytė įrašė: „Reikalas buvo nuo [Stasio] Šilingo laiškas“.

Vėliau Valerija Čiurlionytė apie pirmąjį susitikimą su Balium Sruoga rašė:

„Su Sruoga susipažinau dar nesibaigus Didžiajam karui. Atsimenu, lankiau šeštą klasę. S. Šilingas buvo prašęs manęs perduoti Sruogai laišką ir pagloboti jį. Aš pati tada turėjau globėją, kuris padėjo man nueiti į studentų valgyklą susitikti su Sruoga.

Įeina būrelis studentų, globėjas man sako: „Tas, tas...“ Pasirodo aukšta, liesa, truputį sulinkusi žmogysta ilgais plaukais, po kaklu parištas didelis kaspinas (mėlynas su baltais taškais). Aš klausiu: „Kas čia per čiučela?“ – „Taigi tavo ieškomas Sruoga“, – atsako man.

Negali būti! Tiek man buvo prišnekėta gražaus, o aš tokį baidyklę matau. Na, priėjau prie jo, padaviau laišką, jis padėkojo ir nuėjo sau. Džiaugiausi, kad nereikėjo kalbėtis (plačiau žr.

„[Valerijos Čiurlionytės-Karužienės atsiminimai apie Balį Sruogą]“, in: *Balys Didysis*, sudarė ir parengė Reda Pabarčienė, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 1997, p. 97–98).

[4] Маховая 33 *rus* =Machovaja 33.

[5] „Jei reikalus neskubus, tai gal šeštadienį lietuvių vakare pasimatysiva (Маховая 33, prad[žia] 8 v[alandą] v[akaro].“ Sakinys, kurį Balys Sruoga vertikaliai prirašė atvirlaiškio antros pusės kairiojoje paraštėje.